

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
201_ жылғы «__» _____
№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента
«__» _____ 201_ года

2018 жылғы 31 қаңтарда
жарияланған

Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі
Б.Ә. Сағынтаевқа

Депутаттық сауал

Құрметті Бақытжан Әбдірұлы!

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасының екінші бағыты азаматтардың үлкен қызығушылығын және жоғары дәрежеде сенімін тудырды. Депутаттардың өңірлерге сапары және халықпен кездесуі жоғары қызығушылықты және стартап жобаларды қорғау кезінде өнімділікті көрсетіп отыр.

Егер өткен жылы бағдарламаның екінші бағыты бойынша 15 000 өзін-өзі жұмыспен қамтығандар мен жұмыссыздар қамтылса, осы жылдан бастап бұл сан 30 000-ға дейін ұлғаяды. Бес жылдың ішінде бүкіл ел бойынша 135 мың адамды қамту жоспарланып отыр.

Сонымен қатар, жобаны іске асырудың алғашқы жылында **оны басқарумен және стартап жобаларды қаржыландырумен байланысты жүйелі проблемалар** белгілі болды.

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасының екінші бағытын қаржылық емес қолдау операторы («Бинзес Бастау» жобасы) – «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы 2017 жылдың ішінде бірнеше рет **партиялық мониторинг барысында расталатын, стартап жобаларды қаржыландырумен байланысты жүйелі проблемаларды** атады.

Кәсіпкерлікке оқыту мемлекеттік бағдарламасы бірінше рет бизнесті іске қосу бойынша нақты нысаналы көрсеткішті көздейді – оқытындардың кемінде 20 пайызы бизнес ашуы тиіс. Оқыту және қаржыландыру элементтерін үйлестіру бюджет қаражатын барынша тиімді жұмсауға алып келеді. Өйткені, осы Бағдарламаны қабылдағанға дейін бизнес негіздеріне оқытудың тиімділігіне, яғни, қанша адамды оқытылатынына, қаншалықты тиімді болатынына, оқыту қорытындылары бойынша кім бизнес ашатынына талдау жүргізілмеді. Мониторингтің болмауы кәсіпкерлік негіздеріне оқытатын бағдарламалар санының өсуіне алып елді, бірақ жаңа бизнесмендер санының өсуіне ықпал жасамады.

Сондықтан, бизнесті іске қосу бойынша нақты КРІ бар «Бизнес Бастау» оқыту жобасының пайда болуы бюджет қаражатын барынша тиімді жұмсауға алып келді. Ықтимал қатысушыларды тестілеу туралы жаңашылдық та жобаның тиімділігін арттырды.

Бірақ, «Атамекен» ҰҚП басшылығының БАҚ баяндамасында бизнес ашу бойынша көрсеткіш 20 пайыз мөлшерінде болған жағдайда (жобаның КРІ), «Бизнес Бастау» жобасына қатысушылардың 55 пайызынан көбі бизнесті қаржыландыру есебінен ашуды қалайтынындығы айтылды. Егер жобаның аяқталу сәтінде (2017 жылғы 5 желтоқсан) **жобаның 3314 қатысушысы бизнес ашқанын/кеңейткенін (жоспар – кемінде 3000)** ескерсек, шамамен 5 мың адам қаржыландырусыз қалғанын есептеуге болады. Яғни, ауылда ықтимал тұрақты жұмыс орындары құрылар еді.

Бұл ретте, жоба қатысушыларының бизнесті ашу бойынша жоспарды орындауы «Бизнестің жол картасы - 2020» бағдарламасы бойынша бұдан бұрын берілген қарыздар бойынша қайтарылған қаражатты қайта инвестициялаусыз мүмкін болмайтын еді. Қайта инвестициялау есебінен 400-ден астам бизнес-жобалар қаржыландырылды. Қаржыландырудағы сындарлы жағдай бастаушы кәсіпкерлердің микрокредитті Бағдарламада көрсетілгендей 7 жылға дейінгі емес, ең көп мерзімі 3 жылға дейін болатын, 6 пайызбен алды. Көптеген стартап жобалар микрокредитті қайтару мерзімі қысқа болған жағдайда, тиімді бола алмайды.

Мемлекеттік бағдарламаға қатысушылар күрделі кедергілерге неліктен ұшарайды. Кедергірдің өте көп екендігі анықталды.

Бірінші. Қаржы институттарының стартап жобалармен жұмыс істеуге құлқы жоқ.

Стартап жобалар тәуекелдерінің жоғары болуы себебінен қаржы ұйымдарына қызық емес. Сондай-ақ МҚҰ және кредиттік серіктестіктер

мемлекет тарапынан кепілдік берілетін кепілзатты пайдаланғысы келмейді, оларға теріс сценарий орын алған жадайда тез өткізуге болатын, «тірі» кепілзатпен жұмыс істеген қолайлы.

Екінші. Бизнес жобаларды қаржыландыру мерзімінің шектеулілігі және МҚҰ қызығушылығы жоқ. «Бизнес Бастау» жобасына қатысушыларды қаржыландыру мүмкіндігі мынадай себептермен төмендейді. Басқа мемлекеттік оқыту бағдарламалары бойынша сертификаттар санының көптігі. Сонымен қатар, бұл бағдарламалар ұзақ емес, қаржыландыру элементтерін және бизнес жоспарды бірлесіп дайындауды көздемейді, тиісінше, оларға қатысушылар құзыретінің деңгейі «Бизнес Бастау» жобасына қатысушылардан төмен.

Қаржыландыруды іс-жүзінде аяқтау сәтінде (15 тамыз) **алты топтың тек үш тобы** ғана оқуды аяқтады. Қатысушылардың жартысы микрокредит ала алмады.

Бағдарлама шеңберінде микрокредитке барлығы 27 113 млн. теңге (оның ішінде, 16 093 млн. теңге «Ауыл арушылығын қаржылық қолдау қоры» АҚ/АШҚҚҚ, 11 020 млн. теңге - «Аграрлық кредиттік корпорация» АҚ/ «АКК» АҚ) бөлінген, сондай-ақ, 2 841 млн. теңге «КазАгроГарант» АҚ арқылы кепілзатты кепілдендіруге бөлінген, 418 млн. теңге МҚҰ пайыздық ставкасын субсидиялауға бөлінген. Бағдарлама шеңберінде қаржыландыруға арналған шығыстың жалпы көлемі 30 372,8 млн. теңгені құрайды.

Бағдарлама шеңберінде барлығы **26 607,4 млн. теңге сомаға 5706 микрокредит берілген**, оның ішінде, **1664** – жалпы сомасы **5,2 млрд. теңгеден жоғары** «Бизнес Бастау» бизнес жобаларын қаржыландыруға берілді. «Бизнес Бастау» жобасына қатысушыларға берілген жалпы сома **19,5 пайызды** құрайды, барлық стартап жобаларды есепке алсақ, бұл көрсеткіш едәуір жоғары. Бірақ, бұл Бағдарламаның **жаппай кәсіпкерлікті дамыту** мақсатына сәйкес келмейді. Егер Бағдарламаның миссиясы жұмыс орындарын құру болса, онда жұмыс орындарын бизнесті жаңадан бастаушылар немесе қолданыстағы бизнес субъектілері құратынында еш айырмашылығы жоқ.

«Бизнес Бастау» жобаларына 5 300 млн. теңге (27 113 млн. жалпы қаржыландыру сомасының шамамен 20 пайызы), 1616 бизнес жоба жіберілді. КРІ қол жеткізу үшін Бағдарлама бойынша бөлінген қаражаттан бөлек қосымша: «БЖК – 2020» Бағдарламасы есебінен қайтарылған қаражат (қайта инвестициялау), АШҚҚҚ басқа кредиттік өнімдері және өзін-өзі қаржыландыру тартылды. **Салыстыру үшін:** оқу ағымдағы жылдың сәуір айынан бастап қарашаға дейін созылады (8 ай), ал қаржыландыру кезеңі 3 айдан аспады. Тағы бір кедергі келтіруші фактор басқа оқу бағдарламалары

бойынша сертификаттар санының көптігі (мысалы, «БЖК – 2020», «ЗЖК – 2020» 2015-2016 жж.).

Үшінші. АШМ/»ҚазАгро» АҚ қаржыланыдындағы теңгерімсіздік: «Бизнес Бастау» жобасына қатысушылардың мүмкіндіктерін түбегейлі төмендететін бірқатар шектеу индикативтерінің болуы: АӨК саласындағы бизнес жобаларды басымдылықпен қаржыландыру бойынша индикатив (жобалардың жалпы санының кемінде 80 %), стартап жобаларды «20 пайыздан астам» деңгейде қаржыландыру бойынша индикатив, аудандық мамандандыру карталарының болуы. Бұл индикативтер Ауыл шаруашылығы министрлігінің нақты КРІ орындауға бағытталған, **Бағдарламаның** жұмыс орындарын құру, ауылшаруашылығы емесе бағыттағы жобаларды дамыту **міндеттерін** ескермейді.

Төртінші. Декларацияланатын қаржы құралдарының (микрокредиттеу) қолжетімділігі төмен. Атап айтқанда, кірістілілігінің төмен болуы (Бағдарлама шарты МҚҰ операциялық шығыстарын 10 пайыз мөлшерінде субсидиялауды көздейді, бұл нарық бойынша орташа кірістіліктен едәуір төмен), бюджет қаражатының тартылуына байланысты мемлекеттік органдар тарапынан тексерудің ықтимал тәуекелдерінің болуы себебінен **МҚҰ** Бағдарламаға қатысуға **қызығушылықтары төмен.** Кредиттік серіктестікке (бұдан әрі – КС) кіру кезеңінде қаржы шығындарының болуы себебінен (кемінде 100 мың теңге) КС арқылы қаржыландыру қолжетімділігі өте төмен, бұл стартапжобалар үшін ауыр жағдай. Бұдан басқа, КС стартап бизнес жобаларды тәуекелдері жоғары болғандықтан өз құрылымына тартуға құлқы жоқ. Стартап жобаларды қаржыландыруға қызықпау осы Бағдарламаның барлық қаржылық ұйымдарына (МҚҰ, КС, АШҚҚҚ) тән.

Бесінші. Декларациялайтын қаржы құралдарының (кепілдендіру) қолжетімділігі төмен. Микрокредиттеуге бөлінген соманың 60 пайызы «АШҚҚҚ» АҚ арқылы игерілді (16 096 млн. теңге), Бұл ретте, бұл сомаға кепілдендіру құралдары қолданылмайды - «ҚазАгроГарант» және «АШҚҚҚ» АҚ «ҚазАгро» АҚ-ның еншілес компаниялары болып табылады. Іс-жүзінде: «Бизнес Бастау» шеңберінде **1321 бизнес жоба** кепілдендіру құралдарын **пайдалана алмады.** Бұл ретте, қарау мерзімінің ұзақтығы 14 жұмыс күні (20 күнтізбелік күн), сондай-ақ, қаржы ұйымдарының кепілдендіру құралдарына қызықпаушылығы бұл құралды стартап жобалар үшін тартымсыз етеді.

Алтыншы. Маркетингтік зерттеулердің жоқтығы. Көрсетілген 2460 бизнес жобаның көбісі (85 пайызы) АӨК саласына жатады. Осы жобалардың

ықтимал тиімділігіне қандай да бір терең маркетингтік зерттеу жүргізілмеген. АӨК саласына қарай жобалардың «ығысуы» мынадай бірнеше факторларға сүйенеді: 1) ауылдағы тыныс-тіршіліктің тарихи қалыптасқан ахуалы, тиісті құзыреттердің болуы; 2) ҚР АШМ-нің индикативтерінің болуы; 3) бизнес жүргізу үшін ықтимал тауашалар туралы мәліметтің жоқтығы.

Скрининг әдісі бойынша маркетингтік зерттеу. Сарыағаш және Мақтаарал аудандарында пилоттық режимде іске асырылған (2017 жылғы сәуір-маусым) осы зерттеуді енгізу осы өңірлердегі кәсіпкерлікті дамытудың ықтимал тауашаларын айқындауға мүмкіндік берді.

«Атамекен» ҰКП барлық 160 ауданға скрининг енгізуді ұсынады, барлық ауданда 2018 жылы «Бизнес Бастау» жобасы бойынша оқыту жүргізіледі. Нәтижесінде нарық қажеттілігіне (сыйымдылығына) және жаңа бизнес жобаларды дамыту үшін тауашалар егжей-тегжейлі талдау алуға мүмкіндік туады. Бұл нарықты объективті болжамдауға, атап айтқанда, өсудің барынша талап етілетін нүктелерін айқындауға мүмкіндік береді, бұл нәтижесінде кепілдендірілген жұмыс орындарның құрады. Қазіргі жағдайда 1-2 жұмыс орнынан аспайтын жұмыс орындарын құруды көздейтін жобалар басым.

«Бизнес Бастау» жобасының тиімділігін арттыру үшін маркетингтік талдаудан басқа, қаржыландыру жүйесін қайта қарастыру қажет: «Бизнес Бастау» жобаларын микрокредиттеу басымдығын бекіту, ЖАО есебінен қосымша қаржыландыру тарту мүмкін, қаржы ұйымдарының кепілдендіру құралдарына қызығушылықтарын арттыру, ауылдарда кепілдендіруде тәжірибесі бар «Даму» КДҚ» АҚ – Қор арқылы микрокредиттерге кепілдендіру операторы ретінде тарту.

«Бизнес Бастау» қатысушыларының бизнес жобаларын барынша терең сүйемелдеу бағдарламасын қолдау аса маңызды, бұл стартап бизнес жобалардың әдеттегідей, тез жабылуын төмендетуге мүмкіндік береді.

Бүгінгі таңда жоғарыда аталған кедергілерді болдырмауға мүмкіндік беретін нақты шешімдердің жоқтығын ескере отырып, жобаны одан әрі іске асыру тиімсіз және бұл мемлекеттік қолдау шараларына ауылдық және қалалық қарапайым тұрғындардың көңілін қалдырады.

Осыған байланысты, жоба бойынша оқытуды бастау сәтінде (2018 жылғы ақпан айының соңы) қаржыландыру мәселелері және бірқатар құралдарды жетілдіру немесе қайта қарастыру бойынша түбегейлі шешімдер қабылдау қажет. 2018 жылға арналған Бағдарлама бойынша көзделген микрокредиттеуге бөлінген қаражат көлемі (шамамен 31 млрд. теңге.) мүлдем жеткіліксіз.

Сондай-ақ, бизнеске оқытатын барлық бағдарламаларға тексеру жүргізу қажет, өйткені, әртүрлі бағдарламалар бойынша оқытындар саны стартап жобаларды қаржыландыруға бөлінген қолжетімді қаражаттан бір есе көп.

Бұл қаражат «Бизнес Бастау» бойынша стартап жобаларды қаржыландыру үшін жеткілікті («Бизнес Бастау» жобасы бойынша орташа микрокредит – 3,5 млн. теңге).

Осыған байланысты, Мемлекет Басшысының бастамасымен іске қосылған Бағдарламаның бір бағыты 2018 жылы толыққанды жұмыс істеуі үшін Сіздің төрағалығыңызбен қысқа мерзімде ведомствоаралық жұмыс тобын құру қажет деп санаймыз.

Баяндалғанды ескере отырып, **жоба бойынша оқыту сәтіне дейін – бұл ағымдағы жылғы ақпан айының үшінші онкүндігі**, қаржыландыру жүйелерін қайта қарау, қаржы ұйымдарының кепілдендіру құралдарына қызығушықтарын арттыру үшін кідіртуге жатпайтын шаралар қабылдау қажет.

Мемлекет басшысы жаңа Қазақстан халқына Жолдауында еңбек нарығы тиімділігін қамтамасыз етудің, әрбір адамға өз әлеуетін іске асыра алуы үшін жағдай жасаудың маңыздылығы туралы атап өтті. Экономикалық өсу резерві өзін-өзі жұмыспен қамтығандар мен жұмыссыздар болып табылатынын ескеру қажеттігін атап өтті.

Нәтижелі жұмыспен қамтуды және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы қойылған міндетті шешуге мүмкіндік береді. Бізге тек осы жобаны басқаруды жақсартуымыз қажет.

Қарау нәтижелері бойынша заңда белгіленген мерзімде хабар беруіңізді сұраймыз.

**Құрметпен,
«Нұр Отан» партиясы фракциясының депутаттары**

**Г.Бижанова
С. Имашева
А.Кожаметов
Н.Дулатбеков
А. Ералиев
С.Звольский
А.Рау**

**«Халық Коммунистері»
партиясы фракциясының депутаттары**

Г.Баймаханова

И.Смирнова

Т.Сыздықов

Қазақстан Халықтары Ассамблеясынан

Н.Микаелян

*Орын. Ә.С.Жұмағалиев
Тел. 74-67-51
Zhumagaliev_a@parlam.kz*

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ
ДЕПУТАТЫ

ДЕПУТАТ
МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Астана, Парламент Мәжілісі
201__ жылғы «__» _____
№ _____

010000, Астана, Мажилис Парламента
«__» _____ 201__ года

Оглашен 31 января 2018 г.

**Премьер-Министру
Республики Казахстан
Сагинтаеву Б.А.**

Депутатский запрос

Уважаемый Бакытжан Абдирович!

Огромный интерес и высокую степень доверия граждан вызвало второе направление Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы. Выезды депутатов в регионы и встречи с населением показывают высокую заинтересованность и продуктивность при защите стартап проектов.

Если в прошлом году вторым направлением программы охвачено 15 000 самозанятых и безработных, то с нынешнего года этот показатель увеличивается до 30 000. Всего в течение пяти лет планируется охватить 135 тыс. человек по стране.

В то же время первый год реализации проекта обозначил **системные проблемы с его управлением и финансированием стартап-проектов.**

Оператор нефинансовой поддержки второго направления Программы развития продуктивной занятости и массового предпринимательства на 2017-2021 годы (проект «Бастау Бизнес») – Национальная палата предпринимателей «Атамекен» в течение 2017 года неоднократно озвучивала системные **проблемы с финансированием стартап-проектов, которые подтверждаются в ходе партийного мониторинга.**

Впервые Госпрограмма обучения предпринимательству предполагает конкретный целевой показатель по запуску бизнеса - минимум 20 процентов от

общего числа обучившихся должны открыть бизнес. Сочетание элементов обучения и финансирования приводит к более эффективному расходованию бюджетных средств. Так как до принятия данной Программы анализ эффективности обучения основам бизнеса не велся: какое количество учим, насколько эффективно, кто по итогам обучения открывает бизнес. Отсутствие мониторинга привело к тому, что есть огромное количество программ обучения основам предпринимательства, а новых бизнесменов как не было, так и нет.

Поэтому появление обучающего проекта «Бастау Бизнес» с конкретным КРІ по запуску бизнеса привело к более эффективному расходованию бюджетных средств. Новшество о тестировании потенциальных участников обучения также повысило эффективность проекта.

Но как следует из выступлений в СМИ руководства НПП «Атамекен», при показателе по открытию бизнеса в размере 20 процентов (КРІ проекта), свыше 55 процентов участников проекта «Бастау Бизнес» желают открыть бизнес за счет получения финансирования. Таковых было 8300 из 15 000 участников проекта. Если учесть, что на момент завершения проекта (5 декабря 2017 г.) бизнес запустили/расширили **3314 участников проекта (план – не менее 3000)**, нетрудно посчитать, что порядка 5 тысяч человек так и остались без финансирования. То есть потенциально были бы созданы постоянные рабочие места на селе.

При этом выполнение плана по запуску бизнеса участниками проекта было бы невозможным без реинвестирования возвратных средств по ранее выданным займам по программе «Дорожная карта бизнеса 2020». На сумму 2,9 млрд. тенге. За счет реинвеста было профинансировано более 400 бизнес-проектов. Критическая ситуация с финансированием привела к тому, что начинающие предприниматели соглашались получать микрокредиты под 6 процентов с максимальным сроком до 3 лет, а не до 7 лет, как оговорено в Программе. Многие стартап-проекта не могут быть рентабельными при сокращенном сроке возврата микрокредита.

Все-таки почему участники госпрограммы сталкиваются с серьезными барьерами? Выяснилось, что барьеров очень много.

Первое. Не заинтересованность фининститутов работать со стартап-проектами.

Стартап-проекты не интересны финансовым организациям **по причине высоких рисков**. Также МФО и кредитные товарищества не заинтересованы в использовании гарантирования залога от государства, им намного удобнее

работать с «живыми» залогами, которые в случае негативного сценария быстрее реализовать.

Второе. Ограниченность сроков финансирования бизнес-проектов и отсутствие заинтересованности МФО. Возможности финансироваться у участников проекта «Бастау Бизнес» снижаются по следующим причинам. Большое количество сертификатов по другим госпрограммам обучения. В то же время эти программы не длительные, не предполагают элементы финансирования и совместной подготовки бизнес-планов, следовательно уровень компетенций их участников ниже, чем у участников «Бастау Бизнес».

К моменту фактического завершения финансирования (15 августа) обучено завершили только **три из шести потоков. Фактически** половина участников даже потенциально не могла получить микрокредиты.

Всего на микрокредитование в рамках Программы выделено 27 113 млн. тенге (из них 16 093 млн. тн. через АО «Фонд финансовой поддержки сельского хозяйства»/АО «ФФПСХ», 11 020 млн. тг. - АО «Аграрная кредитная корпорация»/ АО «АКК»), также 2 841 млн. тн. выделено на гарантирование залогов через АО «КазАгроГарант», 418 млн. тг. на субсидирование процентной ставки МФО. Общий объем расходов на финансирования в рамках Программы составляет 30 372,8 млн. тг.

Всего в рамках Программы выдано **5706 микрокредитов** на сумму **26 607,4 млн. тг.**, из них **1664** – для финансирования бизнес-проектов «Бастау Бизнес» на общую сумму свыше **5,2 млрд. тг.** Общая сумма выданных для участников проекта «Бастау Бизнес» проектов составляет **19,5 процентов**, с учетом всех стартап-проектов данный показатель значительно выше. Но это не соответствует целям самой Программы - **развитию массового предпринимательства.** Если миссия самой программы создание рабочих мест, то нет разницы создаются рабочие места начинающими или действующими субъектами бизнеса.

На проекты «Бастау Бизнес» было направлено 5 300 млн. тг. (около 20 процентов от общей суммы финансирования 27 113 млн.), 1616 бизнес-проектов. Для достижения КРІ были привлечены дополнительно кроме средств по Программе: возвратные средства за счет Программы «ДКЗ 2020» (реинвестирование), другие кредитные продукты ФФПСХ и самофинансирование. **Для сравнения:** обучение длится с апреля по ноябрь т.г. (8 месяцев), а этап финансирования продолжался не более 3 месяцев. Очередным сдерживающим фактором является большое количество

сертификатов по другим программам обучения (к примеру, «ДКБ-2020», «ДКЗ-2020» 2015-2016 гг.).

Третье. Дисбаланс в финансировании МСХ/АО «КазАгро»: наличие ряда ограничительных индикативов, которые кардинально уменьшают возможности участников проекта «Бастау Бизнес»: индикатив по приоритетному финансированию бизнес-проектов в сфере АПК (не менее 80 % от общего числа проектов), индикатив по финансированию стартап-проектов на уровне «более 20 процентов», наличие районных карт специализации. Данные индикативы направлены на выполнение конкретных КРІ Министерства сельского хозяйства, **не учитывают задач Программы** – создания рабочих мест, развитие проектов не сельскохозяйственного направления.

Четвертое. Низкая доступность декларируемых финансовых инструментов (микрокредитование). В частности, **низкая заинтересованность МФО** в участии в Программе (партнерами проекта стали 13 из действующих 157 МФО) по причине низкой доходности (условия Программы предполагают субсидирование операционных расходов МФО в размере 10 процентов, что значительно ниже средней доходности по рынку), наличие потенциальных рисков проверок со стороны госорганов в связи с привлечением бюджетных средств. Крайне низкая доступность финансирования посредством кредитных товариществ (КТ) из-за наличия финансовых затрат (не менее 100 тыс. тг.) на этапе вхождения в КТ, что обременительно для стартап-проектов. Кроме того, КТ не заинтересованы в привлечении в свою структуру стартовых бизнес-проектов по причине высоких рисков. Не заинтересованность в финансировании стартап-проектов является характерной для всех финорганизаций, задействованных в данной Программе (МФО, КТ, ФФПСХ).

Пятое. Низкая доступность декларируемых финансовых инструментов (гарантирование). 60 процентов из выделенной суммы на микрокредитование было освоено через АО «ФФПСХ» (16 096 млн. тг.), при этом на данную сумму не распространялся инструмент гарантирования - АО «КазАгроГарант» и АО «ФФПСХ» являются дочерними компаниями АО «КазАгро». По факту: **1321 бизнес-проект** в рамках «Бастау Бизнес» **не смог воспользоваться** инструментом гарантирования. При этом длительность рассмотрения 14 рабочих дней (20 календарных дней), а также незаинтересованность в инструменте гарантирования финорганизаций делают данный инструмент не привлекательным для стартап-проектов.

Шестое. Отсутствие маркетинговых исследований. Подавляющее большинство из указанных 2460 бизнес-проектов (около 85 процентов)

относится к сфере АПК. Потенциальная рентабельность данных проектов не подтверждена какими-либо глубокими маркетинговыми исследованиями. «Перекося» в сторону проектов в сфере АПК продиктован несколькими факторами: 1) исторически сложившийся уклад жизни на селе, наличие соответствующих компетенций; 2) наличие индикативов МСХ РК; 3) отсутствие сведений о потенциальных нишах для ведения бизнеса.

Маркетинговое исследование по методу скрининга. Внедрение данного исследования, реализованного НПП «Атамекен» в Сарыагашском и Мактааральском районах в пилотном режиме (апрель-июнь 2017 г.) позволило определить потенциальные ниши для развития предпринимательства в данных регионах.

НПП «Атамекен» предлагает внедрение скрининга во всех 160 районах, в которых с 2018 года будет запущено обучения по проекту «Бастау Бизнес». В результате появится возможность получить развернутый анализ потребности (ёмкость) рынка и ниш для развития новых бизнес-проектов. Это позволит объективно прогнозировать рынок, в частности, определять более востребованные точки роста, что в конечном итоге создает гарантированные рабочие места. В нынешних условиях превалируют проекты, предполагающие создание не более 1-2 рабочих мест.

Для повышения эффективности проекта «Бастау Бизнес» кроме маркетингового анализа необходимо пересмотреть систему финансирования: закрепить приоритетность микрокредитования проектов «Бастау Бизнес», возможно дополнительно привлечь финансирование за счет МИО, повысить заинтересованность в инструменте гарантирования финансовых организаций, привлечь в качестве оператора гарантирования на микрокредиты через Фонд – АО «ФРП «Даму», имеющего опыт гарантирования на селе.

Особо важно предусмотреть программу более глубокого сопровождения бизнес-проектов участников «Бастау Бизнес», что позволит снизить обычную практику закрытия стартовых бизнес-проектов.

Учитывая отсутствие на сегодня конкретных решений, которые позволят исключить вышеназванные барьеры, дальнейшая реализация проекта крайне неэффективна и приведет к разочарованию простых сельских и городских жителей в мерах господдержки.

В этой связи предлагаем, к моменту старта обучения по проекту (конец февраля 2018 г.) принять кардинальные решения по вопросам финансирования и усовершенствованию или пересмотру ряда инструментов. Объем средств на

микрокредитование, предусмотренный по Программе на 2018 г. (порядка 31 млрд. тн.) крайне недостаточен.

Также нужно провести ревизию всех программ обучения бизнесу, т.к. количество обучающихся по разным программам в разы больше, чем доступных средств для финансирования стартап-проектов.

Этих средств достаточно для финансирования стартап-проектов по «Бастау Бизнес» (средний микрокредит по проекту «Бастау Бизнес» – 3,5 млн. тенге).

В этой связи, считаем необходимым, в самые краткие сроки создать межведомственную рабочую группу под Вашим председательством для того, чтобы одно из направлений Программы, запущенной по инициативе Главы Государства, полноценно заработало в 2018 году.

К моменту старта обучения по проекту – а это третья декада февраля текущего года, принять безотлагательные меры к пересмотру системы финансирования, повышению заинтересованности в инструменте гарантирования финансовых организаций.

Глава государства в текущем послании народу Казахстана особо отметил о важности обеспечения эффективности рынка труда, создания условий , чтобы каждый мог реализовывать свой потенциал. Учитывать, что резервом экономического роста являются самозанятые и безработные.

Программа продуктивной занятости и развития массового предпринимательства на 2017-2021 годы позволяет реализовать поставленную задачу. Необходимо лишь улучшить управление данным проектом.

О результатах рассмотрения просим сообщить в установленный законом срок.

**С уважением,
Депутаты –
от фракции партии «Нұр Отан»**

**Г.Бижанова
С. Имашева
А.Кожаметов
Н.Дулатбеков
А. Ералиев
С.Звольский
А.Рау**

**от фракции партии
«Народные Коммунисты»**

Г.Баймаханова

И.Смирнова

Т.Сыздыков

от Ассамблеи народа Казахстана

Н.Микаелян

Исп. Жумагалиев А.С.
Тел. 74-67-51
Zhumagaliev_a@parlam.kz